

Sammanfattning och
slutsatser från
Rapport R-2008-047

**Telefonkatalogen -
en värdering av
samhällsnytta och
miljöpåverkan**

Framtagen på uppdrag av
Eniro

Sammanfattning och slutsatser

Sammanfattning

Miljöredovisningen för Eniros kataloger visar att de totala utsläppen av växthusgaser är runt 3 200 ton CO₂-ekvivalenter. Utsläppen av kväveoxider och partiklar är runt 12 ton respektive 320 kilo. Detta motsvarar fem tusendels procent av Sveriges totala utsläpp av växthusgaser per år, och en något större andel av kväveoxiderna. Pappersanvändningen är knappt 0,5 procent av den svenska förbrukningen. Mer än hälften av svenskarna använder telefonkatalogen varje månad, och mer än 75 procent använder den varje år. Med årliga miljökostnader på drygt 15 öre per katalog, eller mindre än ett öre per användning, är det sannolikt att den samlade samhällsnyttan är betydligt större än de miljökostnader katalogen medför. Dessutom tar katalogens produktion och distribution hänsyn till miljökostnader genom olika typer av regler, skatter och avgifter.

Bakgrund

Under 2007 har Eniro utsatts för kritik gällande telefonkatalogernas påstått negativa miljöpåverkan. För att få en grundlig analys av miljöpåverkan och för att kunna erbjuda kunder, samarbetspartners och allmänheten relevant information, önskar Eniro en objektiv genomgång av katalogernas miljömässiga påverkan och en värdering av totala miljökostnader sett i relation till katalogernas samhällsnytta.

Problem och metod

Projektets problemformulering kan uttryckas enligt följande.

Hur stor miljöpåverkan har de kataloger som Eniro producerar, och hur förhåller denna sig till den totala pappersförbrukningen i Sverige och till katalogernas bedömda samhällsnytta?

Miljöredovisningen består av en sammanställning av miljöpåverkan i form av utsläpp, med fokus på klimatpåverkande gaser, vid (i) produktion av insatsvaror, främst papper, (ii) produktion av kataloger, (iii) transport av råvaror, insatsvaror och kataloger från produktion till slutleverans samt (iv) avfallshantering av slängda kataloger.

Värderingen av miljöeffekterna i denna rapport baseras på den genomsnittliga förbrukningen av insatsvaror. Beräkningarna för de marginella utsläppen redovisas i fotnoter. Den totala miljöpåverkan av katalogproduktionen 2007 jämförs med den totala produktionen och konsumtionen i Sverige. Dessutom värderas miljöpåverkan mot den antagna samhällsnyttan som katalogen har. Denna värdering är huvudsakligen kvalitativ, eftersom det är svårt att få ett enhetligt kvantitativt mått för samhällsnyttan.

Slutsatser och rekommendationer

Produktionen och distributionen av Eniros telefonkataloger har liksom nästan all mänsklig aktivitet en påverkan på miljön. Effekterna på miljön och eventuella andra negativa konsekvenser bör dock värderas mot katalogernas nytta. Denna ligger främst i att de ger gratis och lätt tillgänglig information om telefonnummer, vilket underlättar kontakt mellan människor, att de ger pålitlig offentlig information och att de utgör en viktig del av näringslivets annonsering. För mindre företag kan de utgöra den enda marknadsföringskanalen. Hur högt pris man sätter på nyttan i förhållande till miljöeffekterna är ofta en individuell värdering, men för många av de viktigaste effekterna

finns metoder för att beräkna miljökostnaden i kronor och ören. Mot bakgrund av det stora antalet användare är det sannolikt att kostnaden för de tryckta katalogerna är betydligt lägre än deras samhällsnytta.

Utsläppen av växthusgaser motsvarar fem tusendels procent av de svenska utsläppen

Fokus i miljöredovisningen ligger på växthusgaser, det vill säga gaser som bidrar till klimatförändringar och som omfattas av Kyoto-protokollet. Den viktigaste gasen är koldioxid, CO₂, som främst alstras genom förbränning av fossila bränslen. Redovisningen omfattar också utsläpp av kväveoxider, NO_x, som bidrar till försurning, och av partiklar, vilka kan ge stora lokala hälsoproblem. Redovisningen omfattar utsläpp i hela värdekedjan, från skogsavverkning via pappersproduktion, tryckning och distribution till avfallshantering av slängda kataloger.

Sammanställningen visar att koldioxidutsläppen uppgår till runt 3 200 ton och kväveoxidutsläppen till drygt 12 ton för katalogproduktionen 2007. Omräknat per katalog rör det sig om cirka 310 gram CO₂ och 1,2 gram NO_x. Totalt genereras i Sverige varje år ungefär 65 miljoner ton CO₂ och 175 miljoner kilo NO_x, varav Eniros kataloger alltså står för cirka 0,005 respektive 0,007 procent.

Producenter och distributörer tar miljöhänsyn

Pappret som används till katalogen framställs vid Holmen Braviken Pappersbruk utanför Norrköping. Bruket är miljöcertifierat enligt den internationella standarden ISO 14001. Det är även de tre tryckerierna Kungsbacka Graphic, STC i Avesta och Mohn Media i Tyskland som trycker de olika typerna av telefonkataloger. Pappersproduktion och tryckning står för drygt hälften av koldioxidutsläppen, en dryg fjärdedel av kväveoxidutsläppen och runt en tiondel av partikelutsläppen.

Papperet transporteras med lastbil till tryckerierna i Sverige. Den lilla del som trycks i Tyskland går med fartyg och lastbil. Huvuddelen av de tryckta katalogerna distribueras av Posten som oadresserad direktreklam, och resten via Statoil med speditören Företagsbud, som specialiserat sig på miljövänliga transporter. Även Posten bedriver ett omfattande miljöarbete. Dessa transporter står för ungefär en tredjedel av de koldioxid-, kväveoxid- och partikelutsläpp som katalogerna genererar.

Slängda kataloger blir nytt papper eller energi för uppvärmning

Katalogerna genererar drygt 9 700 ton pappersavfall och 35 ton plastavfall, vilket kan jämföras med Sveriges totala siffror på runt 2 000 000 ton papper och 370 000 ton plast. Pappersförbrukningen är därmed mindre än 0,5 procent av allt papper som används i Sverige varje år, och plastförbrukningen högst marginell. Drygt 80 procent av pappret materialåtervinns och sparar därmed annat papper, medan plasten och resten av pappret förbränns för att generera värme och el, vilket ersätter annan energiproduktion. Över 450 ton koldioxidutsläpp sparas på detta sätt, vilket motverkar de utsläpp som sker då avfall transporteras.

Telefonkatalogerna skapar nytta såväl socialt som kommersiellt

Telefonkatalogerna skapar nytta främst genom att tillhandahålla gratis och lätt tillgänglig information om telefonnummer, vilket underlättar kontakt mellan människor, att ge pålitlig offentlig information och genom att vara en viktig annonskanal särskilt för små och medelstora företag. Även om allt fler söker motsvarande information på

Internet och med mobiltjänster används telefonkatalogerna brett i samhället. Mer än hälften av svenskarna använder telefonkatalogen varje månad, och mer än 75 procent använder den varje år. Sammantaget söker svenskarna information i telefonkatalogen 215 miljoner gånger varje år.

Miljökostnaderna är låga i förhållande till den uppskattade nyttan

Det är svårt att uttrycka nyttan av telefonkatalogen i kronor och öre. Det är också förenat med vissa utmaningar att ge ett monetärt värde åt miljöskador, men för många utsläpp finns metoder att göra detta. Redovisningen sätter inte värde på alla utsläpp eftersom det skulle kräva en betydligt mer detaljerad och omfattande studie av utsläppen från produktion och distribution, och de lokala effekter de medför. För utsläpp av koldioxid, kväveoxider och svaveldioxid, vilkas effekter är globala respektive regionala, samt för partikelutsläpp och miljögifter, är utsläppskostnaderna beräknade till knappt 1,6 miljoner kronor, eller drygt 15 öre per katalog. Då dessa miljökostnader är mindre än ett öre per användning är det sannolikt att den samlade samhällsnyttan är betydligt större än de miljökostnader katalogen medför. Dessutom tar katalogens produktion och distribution hänsyn till miljökostnader genom olika typer av regler, skatter och avgifter.